Programförslag

Förslag på översiktlig miljöteknisk markundersökning, MIFO-objekt, Börjetulls planområde

Ramböll Sverige AB
2018-03-19

1. Inledning

I arbetet med detaljplan för Börjetulls planområde ska en MKB arbetas fram. I och med detta behöver kompletterande provtagning utföras för att vidare utreda markföroreningar inom planområdets fastigheter. Detta dokument är en översikt över vilka behov av undersökningar som finns inom området för de MIFO-objekt som tidigare inte har undersökts i tillräcklig omfattning.

Det område som är planerat för industriområde (Galdermas verksamhetsområde) ingår inte, då eventuella miljötekniska undersökningar antas utföras inom ramen för Galdermas fortsatta verksamhet. Likaså omfattas inte de kommunala grönområdena i anslutning till Librobäcken och Fyrisån.

1.1 Syfte

Syftet med översiktliga miljötekniska markundersökningar är att ta reda på om det förekommer föroreningar till följd av de verksamheter, som tidigare bedrivits inom de aktuella delarna av planområdet.

Undersökningarna planeras att vara av omfattningen så att resultaten ska kunna ligga till grund för att bedöma vilka områden som är förorenade, en översiktlig riskbedömning och riskklassning enligt Naturvårdsverkets metodik för inventering av förorenade områden, MIFO fas 2 (Naturvårdsverket, 1999) samt en bedömning av om det kan finnas behov av att utföra efterbehandlingsåtgärder (sanering).

Uppsala kommun, plan- och byggnadsnämnden. Dnr PBN 2017-000287, 2018-03-19

2. Bakgrund

2.1 Områdesbeskrivning

Vid flera fastigheter inom området för Börjetulls planområde har det bedrivits verksamheter som kan har orsakat föroreningar, såsom handelsträdgård, brädgård, bilverkstäder och tryckeri. I figur 1 visas planområdet och de identifierade MIFO-objekten från Länsstyrelsens databas över förorenade områden, det så kallade EBH-stödet.

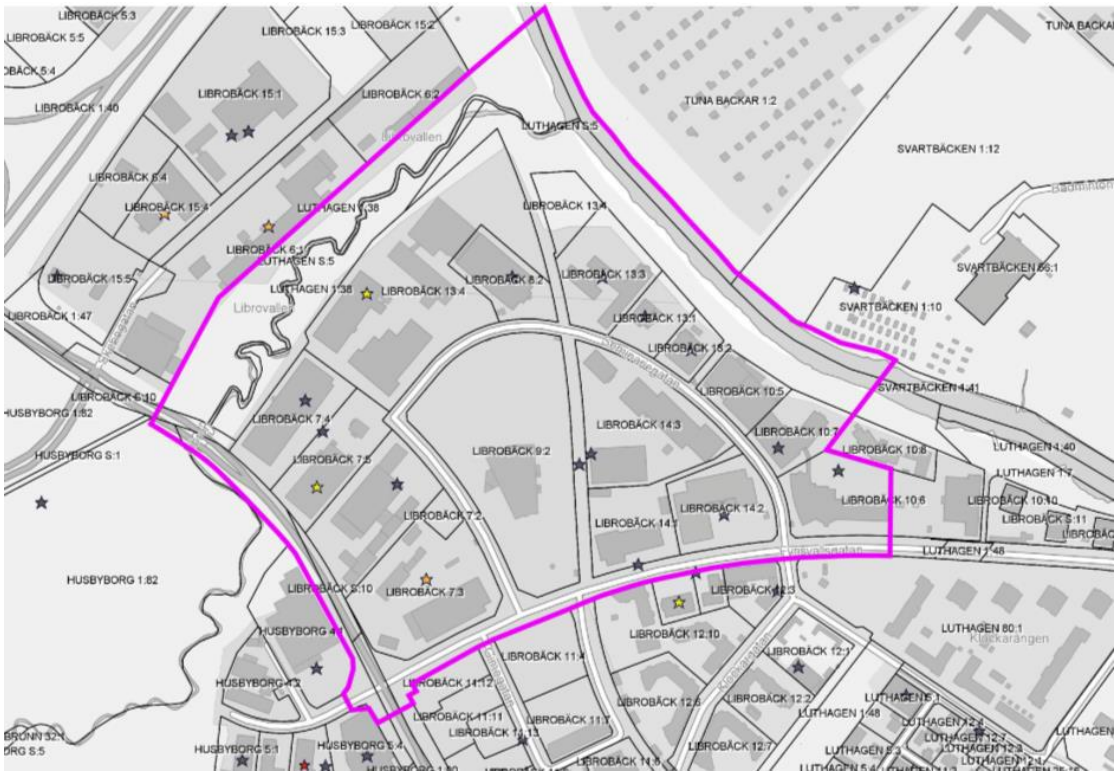

Figur 1. Detaljplanområdets utbredning och identifierade MIFO-objekt markerade som stjärnor.

3. Kompletterande miljöteknisk undersökning

3.1 Behov av kompletterande miljöteknisk undersökning

Av kartan i figur 2 samt tabell 1 framgår inom vilka områden det bedöms finna ett behov av kompletterande miljötekniska undersökningar.

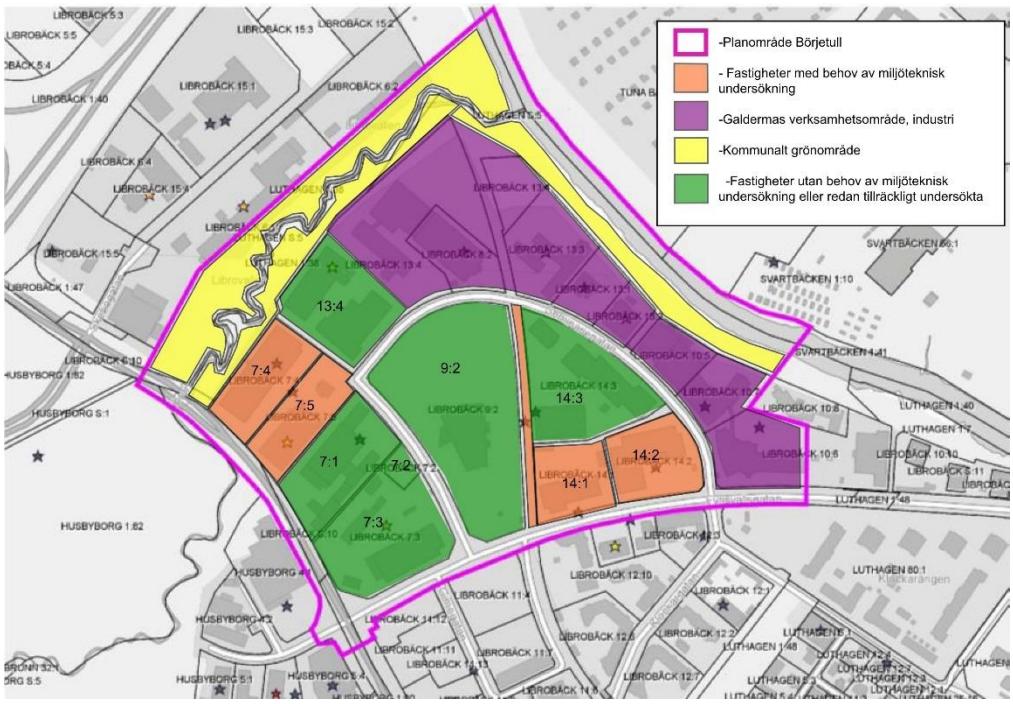

Figur 2. Karta som visar fastigheter med respektive utan behov av miljötekniska markundersökningar inom Börjetulls planområde. Planerat grönområde längs Librobäcken och Fyrisån samt industriområde (Galdermas verksamhetsområde) är exkluderade.

Tabell 1. Identifiering av vilka fastigheter med MIFO-objekt som har behov av provtagning eller kompletterande provtagning exklusive Galdermas verksamhetsområde samt parkområden längs Librobäcken och Fyrisån.

Fastighet	**Behov av kompletterande undersökning [Ja/Nej]**	**Kommentar**
Librobäck 1:41; Librobäck 7:3; Librobäck 9:2; Librobäck 10:5; Librobäck 11:1; Librobäck 13:1; Librobäck 13:2; Librobäck 14:3	Nej	***Deponi, f.d. lertäkt.*** Deponin är inventerad och risklassad enligt MIFO till riskklass 1 (Weber-Qvarfort 2011, Geosigma, 2016) och flera miljötekniska undersökningar har utförts som omfattat mindre eller större delar av deponin (Ebab 2011, Bjerking 2015, Golder 2011 och Ramböll, 2017). Vid dessa har höga halter av PAH, oljekolväten och metaller såsom arsenik, barium, bly, kadmium, koppar, kvicksilver och zink uppmätts i jordprover från deponin. I några punkter överskreds Avfall Sveriges rekommenderade haltgräns för farligt avfall (FA).

		I den västra delen av deponin som undersöktes inom fastigheten Librobäck 7:2 och 7:3 påträffades fyllnadsmaterial (deponimassor) ner till som mest 3,7 m under markytan.
Librobäck 1:41	Ja	***F.d. järnvägsspåret - banvallen*** Info saknas i MIFO-databas. En provpunkt finns av Bjerking 2012, kobolthalt strax över KM. Inga bekämpningsmedel detekterades. Men provet togs 0,4-1 m. Behöver tas fler ytliga markprov.
Librobäck 7:1	Nej	***Björngård AB*** På fastigheten har det funnits bilverkstad och bilvårdsanläggning med hantering av olja och lösningsmedel. Fastigheten är undersökt enligt MIFO fas 2 (Golder 2011). Alifater, aromater, PAH, metaller och BTEX provtogs. Inga halter över KM uppmättes. Inget saneringsbehov bedömdes föreligga vid omvandling till bostäder.
Librobäck 7:2 och 7:3	Nej	***Järlåsa Brädgård och västra delen av deponin*** Fastigheten är tidigare undersökt (Golder 2001, Bjerking 2015 och Ramböll 2017). Höga halter av framför allt PAH och metaller så som arsenik, zink, kadmium, koppar och bly uppmättes i jordprover från deponin. I ett par punkter utanför deponiområdet påträffades höga arsenikhalter som bedöms kunna härröra från Dannemoragrus.
Librobäck 7:4	Ja	***Scandinavian Chemicals, Scandecor, grafisk industri*** Inom fastigheten har det förekommit tryckeriverksamhet, där lösningsmedel och färg kan ha hanterats. Golders (2001) provtagning (1 punkt) visade inga föroreningar av oljehaltiga ämnen. Behöver kompletteras. Ev. plantskola även här.
Librobäck 7:5	Ja	***Plantskola/Handelsträdgård*** Fastigheten nyttjades mellan 1930- och

		1970-talet för handelsträdgård. Bekämpningsmedel, lösningsmedel, oljor och metaller har antagligen hanterats på fastigheten. Inom området finns en gul villa som fungerade som bostad för trädgårdsmästaren. ***Tryckeri*** När handelsträdgården lade ned sin verksamhet på 1970-talet, startade tryckeriverksamheter som sedan pågick under ca 20 år till slutet på 1980-talet. Idag bedrivs endast lager och kontorsverksamhet, då tryckning sker på annan ort. Golder (2001) påträffade förhöjda blyhalter i anslutning till gammalt tryckeri. Ytterligare provpunkter rekommenderas.
Librobäck 9:2	Nej	***Skeppet*** Ej identifierad som potentiellt riskobjekt. Finns ej med i EBH-stödet.
Librobäck 13:4	Ja	***KI-panel, Scandiflash m.fl.*** På fastigheten har det bland annat bedrivits bilvårdsanläggning och tillverkning av tvättmedel. Plantskolan/handelsträdgården på fastigheten Librobäck 7:5 omfattade även denna fastighet. Bjerking genomförde i januari 2018 en miljöteknisk markundersökning av den del av Librobäck 13:4 där det planeras för bostäder. Resultaten visade på föroreningar överstigandes PSRV för PAH samt KM-riktvärdet för alifater, aromater och PAH. Inga bekämpningsmedel detekterades. Golder tog två jordprov i samma del av fastigheten 2001. Halterna understeg KM-riktvärdet för metaller, aromater och alifater.
Librobäck 14:1	Ja	***Krantz åkeri AB m.fl.*** På fastigheten har det förekommit verksamheter såsom bilvård, bilverkstad och åkeri. Ingen ytterligare information om verksamheterna har påträffats.

		Översiktlig miljöteknisk undersökning av Ebab (2011). Fastigheten utgörs delvis av deponin. Jordprov har endast tagits i den norra delen av fastigheten. Ytterligare provpunkter rekommenderas.
Librobäck 14:2	Ja	***Lindbergs grafiska HB*** Tidigare verksamheter: Grafisk industri, hantering av lösningsmedel och färg, Inom fastigheten har det förekommit ett mindre tryckeri där det kan ha hanterats klorerade lösningsmedel.
Librobäck 14:3	Nej	**Kv Penningaby** Fastigheten ingår i MIFO-objektet Kv Penningaby. Tidigare verksamheter: Bilverkstad, grafisk industri, verkstadsindustri. I princip hela fastigheten är belägen inom deponiområdet, som är undersökt och konstaterad förorenad.

3.2 Förslag på omfattning av kompletterande miljöteknisk markundersökning

Förslag på ungefärlig omfattning av kompletterande miljöteknisk markundersökning för Börjetulls planområde framgår av tabell 2 nedan. Arbetet planeras att påbörjas under mars-april 2018.

Tabell 2. Förslag på ungefärlig omfattning av provtagning med förutsättningen att 1 prov/provpunkt är tillräckligt att analysera.

Fastighet	**Jord (antal provpunkter)**	**Grundvatten (antal provpunkter)**	**Analysparameterar**
Librobäck 1:41 *F.d. järnvägs-spåret/banvallen*	4 st (2 samlings-prov)	-	*Jord:* bekämpningsmedel (banvallspaket), PAH (kreosot) och metaller (impregnering), 1 TOC
Librobäck 7:4 *Scandinavian Chemicals, Scandecor*	5 st	1 st	*Jord:* 5 screeningsanalys (Envipack). Ev. extra bekämpningsmedel. 1 TOC *Grundvatten:* screeningsanalys

			(Envipack)
Librobäck 7:5 *Handelsträdgård och tryckeri*	5 st	1 st	*Jord:* 5 klorerade alifater, metaller och bekämpningsmedel, 1 TOC *Grundvatten:* screeningsanalys (Envipack)
Librobäck 14:1 *Krantz åkeri AB, bilvårdsanläggning, bilverkstad samt åkerier*	3 st	1 st	*Jord:* 1 screeningsanalys (Envipack), 2 oljeföroreningar, PAH och metaller, 1 TOC *Grundvatten:* screeningsanalys (Envipack)
Librobäck 14:2 *Lindbergs grafiska*	5 st	1 st	*Jord:* 3 screeningsanalys (Envipack), 2 oljeföroreningar, PAH och metaller, 1 TOC *Grundvatten:* screeningsanalys (Envipack)
Totalt	**22 st**	**4 st**	

4. Referenser

Bjerking AB, 2015. PM Miljöteknisk undersökning av deponi i tidigare lertäkt, 2015-02-11

Bjerking AB, 2018. PM Miljöteknisk undersökning, Librobäck 13:3 och 13:4 (del av). 2018-02-16

Ebab, Librobäck 14:1, Fyrisvallsgatan 13, Uppsala. Översiktlig miljöteknisk markundersökning med åtgärdsplan

Geosigma, 2016. Börjetippen/Librobäcksdeponin - inventering och riskklassning enligt MIFO fas 1. MIFO-blanketter IDnr EBH-stödet 148442, Länsstyrelsens databas över förorenade områden

Golder Associates, 2001. Miljöteknisk markundersökning av 11 fastigheter i Librobäck och 1 fastighet i Fålhagen, Uppsala kommun (uppdrag 0170303)

Golder Associates, 2011. Librobäck 7:1, Miljöteknisk undersökning MIFO fas II, 2011-07-01 (uppdrag 11512530330)

Länsstyrelsen i Uppsala län. *Utdrag ur EBH-stödet* (Länsstyrelsens databas över förorenade områden).

Ramböll, 2017. PM Miljöteknisk undersökning, Uppsala kommuns Industrihus, Marksanering Librobäck 7:2 och 7:3, Uppsala, Uppsala 2017-02-16

Weber-Qvarfort, 2011. *Lertäkter i Uppsala. Inventering och föroreningssituation*. (Examensarbete vid Västerbergslagens utbildningscentrum)